Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ—МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 253 (3253) | 1940 оной октябриин 30, среда | СЭН 10 МҮНГЭ

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ИСКУССТВЫН ҺАЙНҮДЭР

Декадын түгэсхэлэй концерт угаа ехэ амжалтатайгаар үнгэрбэ

Хүгжэн мандаһан арадай творчествын һалбаралтын гайхамшагта демонстраци болоһон, бурят-монголой искусствын декада дүүрэбэ. Октябриин 27-ной үдэшэ СССР-эй Ехэ Театр соо декадын түгэсхэлэй концерт болобо. Тэрээн дээрэ—бурят-монголой гүрэнэй хүгжэмтэ-драматическа театрын солистнууд, хоор ба балет, мүн тэрэшэлэн бурят-монголой гүрэнэй филармониин хоор ба арадай инструментнүүдэй оркестр, эхэнэрэй вокальна инструментальна ансамбль, Улан-Удэ городдохи пионернүүдэй Байшангай хүүгэдэй ансамбль, эвенкнүүдэй ансамбль, Тарбагатайн районой колхозноород хоор хабаадалсаа.

Концерт болбол декадын бүхы хабаадагшадаар угаа ехэ дээшэлэл дээрэ ба зоригжолоор гүйсэдхэгдэһэн, „арадуудай вождьдо“ гэжэ контатаар дүүрэбэ. Арадуудай агууехэ вождь нүхэр Сталинай хүндэлэлдэ оваци зал дотор үни удаан замхашагүйгөөр хүнхинөө.

Столицын олониитые бурят-монгол арадай хүгжэмэй, вокальна ба хореографическа искусствотай танилсуулһан, декадын түгэсхэлэй концерт болбол угаа ехэ амжалтатайгаар үнгэрөө.

Концерт дээрэ—Парти ба Правительствын хүтэлбэрилэгшэд байбад.

(ТАСС).

Бурят-монголой искусствын декада—Москвада

★

ТҮГЭСХЭЛЭЙ КОНЦЕРТ

Үсэгэлдэр түгэсхэлэй концерт болобо. Ехэ театрын газаа хэдэн олон хүнүүд үлүү билет һурагшалжа байба. Зисүүд, эмкэпүүд, покардууд театрын газаа ерэнэ. Бүхы солото Москва концертдэ орохоёо ярана. Фойе соо Советскэ Союзай геройнууд, солото хүнүүд омогтой хүхюунүүд хөөрэлдэнэд. Правительствын ложо дээрэ парти ба правительствын болон, армиин хүтэлбэрилэгшэд болбол үнгэржэ байгаа декада тухай өөһэдынгөө һанамжануудые андалдан, тэрэнэй амжалтанууд тухай хөөрэлдэхэ зуураа, солото артистка Петровагай нэрые ходо дурдана.

Хүшэгэ үргэгдэбэ. Программые Балдано ябуулна. Программань «Зол жаргалта Бурят-Монгол» гэжэ олоороо дуулалгаар нээгдэбэ. Улам. улам амжалтаар концерт үргэлжэлбэ. Эшэгы гэрэй танец тусхай амжалтатай үнгэрбэ. Арадай инструментнүүдэй оркестр угаа ехэ анхарал хандуулна. Симээшигүүдэй хоор ба эвенкнүүдэй наадан ехээр һонирхуулна. Балдаков ба Петрова гэгшэд алига ташалгаар угтагдаба. Контата болбол арадай илалта болон, гүн шангаар ханхинаба. Зал бүгэдэ хүл дээрээ зогсон алига ташаба.

Мүнөө үдэр концертын амжалтые «Правда» тэмдэглээ. Арадай инструментнүүдэй оркестртэ ехэхэн һуури үгтэнэ. Декадада хабаадагшад болбол яажал амархаб гэһэн нэгэхэн һаналтай мүнөө байнад. Зүгөөр киногой, телевидениин, радиокомитедэй, клубуудай ба организацинуудай хүдэлмэрилэгшэд тэдээндэ амарха саг үгэнэгүй. Үглөөдэр, октябриин 29-дэ, Чайковскиин зал соо концерт табигдахань, октябриин 30-да уран зохёолшодой союзда уулзалгын вечер болохо байна. Экскурсинууд эмхидхэгдэхэнь.

Ехэ театрын газетэ болбол декадын хабаадагшадай үндэр дээдэ культурые ба сознательностиие тэмдэглэнэ. Манай хүнүүд хадаа даруу ба журамтайнууд, тэдэнээр бидэ омогорхонобди.

Москвада 12 жэл соо багшаар хүдэлмэриलжэ байгаа бурят эхэнэр декадын штабта ерэбэ. Тэрэ хадаа өөрынгөө арадай иимэ ехэ түйлалтануудые харахадаа баярлаһанайгаа ехэдэ бархиран, иигэжэ хэлэбэ: Москвада ажаһуужа байгаа бурядуудта—таанад зүжэгтэ орогты, таанад хараха ёһотойт—гэжэ москвагайхидай өөһэдынгөө биледые үгэжэ байһыень би харааб. Яаһан ехэ баяр бэ. Декадын хабаадагшад золтойт.

Декадын эдир залуу хабаадагшад — Улан-Удэ городой пионернүүдэй Байшангай хүүгэдэй ансамблиин выступлениие харагшад бүгэдэ халуунаар угтаба. Хүүгэдүүд бурят-монгол ба ород хэлэнүүд дээрэ һайханууд дуунуудые шадамгай бэрхээр дуулабад.

Бишиихан солистка Сони Цыденова «Мориной уряал» гэжэ дууе арадай инструментнүүдэй үдэшэлгэ доро этигэлтэйгээр дуулаба.

Тон богонихон болзор соо москвагайхидай инаглагша боложо шадаһан, бурят-монголой гүрэнэй хүгжэмтэ-драматическа театрын гайхамшагта дууша солистка Петровагай выступлени угаа ехэ амжалтатай үнгэрбэ. Тэрэ хадаа «Энхэ-Булат Баатор» опероһоо Арюун Гоохоной арие мастерскаар гүйсэдхэбэ.

Тарбагатайн аймагай колхозно ород хоорой выступлениие концерт харагшад бүгэдэ халуунаар амаршалба. Тэдэнээр дуулагдаһан ородой хуушанай арадай дуунууд «Аралнууд соо агнуушад», ба «Партизанская» гэжэ дуунууд илангаяа ехээр һонирхуулба.

Түгэсхэлэй концертын программа соо танецнууд ехэхэн һуури эзэлнэ. Бурят-Монголой танецнуудые суглуулагша Т. Е. Гергесовагай зохёоһон «Эшэгы» гэжэ танец, «Эшэгы гэр», «Дайшадай танец». «Хатар магтаал» А. А. Моисеевээр табигдаһан «Цам». Т. Баргуев гэгшээр гүйсэдхэгдэһэн зугаа хатар танецнууд бүхы харагшадые омогорхуулна. Эвенкнүүдэй ансамблиин арадай дуунууд ба плясканууд тон һонирхолтой байба.

Ехэхэн амжалтатайгаар «Полькые» гүйсэдхэгшэ эдир залуухан танцовщица Алла Хондроновагай выступлениие тусгаар тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Декадын бүхы хабаадагшадаар угаа ехэ дээшэлэл ба зоригжолоор гүйсэдхэгдэһэн «Арадуудай вождьдо» гэжэ кантатаар концерт дүүрэбэ. Арадуудай агууехэ вождь нүхэр Сталинай хүндэлэлдэ үни удаан замхашагүй оваци болобо.

Хүгжэмтэ коллективүүдэй ба солистнуудай амжалтаһаа гадуур түгэсхэлэй концертын амжалтада дирижёрнууд М. В. Борчхадзе, А. В. Дементьев, П. М. Берлинский, К. К. Тихонравов, И. Л. Рык, Д. Батуев, хормейстернүүд А. С. Крынкин. В. Д. Мидный, балетмейстернүүд И. А. Моисеев. М. С. Арсеньев, декадын уранһайханай хүтэлбэрилэгшэ И. М. Туманов бага бэшээр туһалаа. Концертын программые гоё һайханаар шэмэглэлгэдэ бурят-монголой АССР-эй арадай уран-зурааша Ц. С. Сампилов, искусствын габьяата деятельнүүд Г. Е. Павлов, А. И. Тимин, уран зураашад Б. Б. Черноутов, Г. Л. Кигель ехэхэн үүргэтэй байба.

Бурят-Монголой искусствын декадын түгэсхэлэй концерт угаа ехэ амжалтатай үнгэрбэ.

Концерт дээрэ парти ба правительствын хүтэлбэрилэгшэд байлсаба.

(ТАСС).

БМАССР-эй Совнаркомдо ба ВКП(б)-гэй Обкомдо

СССР-эй гүрэнэй ажалай резервнүүдэй тухай ССР Союзай Верховно Соведэй Президиумэй энэ оной октябриин 2-ой Указые дүүргэлтэ болгон, БМАССР-эй Совнарком ба ВКП(б)-гэй Обком болбол СССР-эй Совнаркомой дэргэдэхи ажалай резервнүүдэй Главна Управлениин 1940 оной октябриин 4-эй приказай ёһоор, олзобориин училищида абтаха 600 хүниие, түмэр замай училищида—280, фабрико-заводуудахи һургуулинуудта абтаха 600 хүнүүдые районуудта хубаарилба.

Фабрико-заводой һургуулинуудта 600 хүниие хүдөөгэй колхозно залуушуудһаа ба олзобориин училищын 600 хүниие, түмэрзамай училищын 280 хүниие—городой залуушуудһаа абаха гэбэ.

БМАССР-эй Совнаркомой дэргэдэхи ажалай резервнүүдэй Управлениин начальник нүх. Антоновто доро дурсагдаһан пунктнуудые дүүргэхыень дурадхаба:

а) Олзобориин ба түмэрзамай училищинуудта һурагшадые абахадаа, эхин түрүүн фабрико-заводой һургуулиин һурагшадые ба һайн дураараа орохые хүсэһэн залуушуудые абаха.

б) Набор (элсүүлгэ) хэхэ районуудай комиссинуудай хүдэлмэриие ноябриин 10 болотор дүүргэхээр эхилхэ.

в) Ноябриин 15-һаа хожом бэшэ ПВЗ-гэй ФЗУ һургуулиие—600 хүнэй хабаадалгатай олзобориин һургуули, түмэрзамай узелай ФЗУ һургуулиие—280 хүнэй хабаадалгатай түмэрзамай һургуули болгохо.

г) Фабрико-заводой һургуулинуудые, гурбан барилгын предприятинуудай база дээрэ (ПВЗ, гүрэнэй завод, БМАССР-эй Наркомхозой барилгын трест) һургуули бүхэнэй 200 хүнэй хабаадалгатайгаар байгуулха.

СССР-эй Совнаркомой 1940 оной октябриин 10-ай тогтоолтой дашарамдуулан, олзобориин, түмэрзамай, фабрико-заводой һургуулинуудай байра ремонтлолгые, һуралсалайнь бүхы хэрэгсэлнүүдээр хангалгые, һурагшадай хамтын байрануудые бэлэдхэлгые—угаалга, сагаадалга, дулаалалгые, тэдэнэй эдеэ хоол бэлэдхэлгые ба бусадые ноябриин 1 хүрэтэр дүүргэхыень нүхэд Парамовта (ПВЗ), Хомутовта ба Житеневта (гүрэнэй завод), Федоровто (паровозно таһаг), Чирченкодэ (паровозно депо), Бессоновто (НЧЖ), Носкиндо (Барилгын трест) дурадхаба.

Заводуправлениин эзэлжэ байһан гэрые октябриин 5 болотор сүлөөлэн, олзобориин училищида үгэхыень ба Читинскэ тракт дээрэ байгаа хоёр дабхар гэрые олзобориин училищын хамтын байра болгожо үгэхыень ПВЗ гэй начальнигай орологшо нүхэр Парамовые уялгалба; мүнөө горжилуправлениин эзэлжэ байһан Читинскэ тракт дээрэ байдаг барагые олзобориин училищын хамтын байра болгожо үгэхыень Улан-Удын Горсоведэй гүйсэдкомые уялгалба.

Түмэрзамай училищида хэрэглэгдэхэ гэрнүүдые ба хамтын байрануудые ноябриин 5 хүрэтэр үгэхыень паровозно депогой начальник нүхэр Чирченкые, НЧЖ-гэй начальник Бессоновые ба түмэрзамай училищын һурагшадта столово байгуулхыень Улан-Удэ станциин Райтрансторгпилэй начальник нүхэр Смагиниие уялгалба.

Олзобориин, түмэрзамай училищинуудта ба фабрико-заводой һургуулинуудта һурагшадые саг соонь абалгада (элсүүлгэдэ) эршэмтэйгээр хабаадалсажа, энэ хүдэлмэриие ноябриин 10 болотор дүүргэхыень—ВКП(б)-гэй райкомуудай секретарьнуудые ба аймсоведэй гүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэрые уялгалба.

Дисциплинэнь һула

Эмхигүйһөө ажалай муу байдагые „Улаан Далахай“ колхозой (Закамен) хүдэлмэреэр жэшээлжэ болоно. Эндэ дисциплинэнь һула: зарим колхозпигууд бригадирнуудай үгэ дууладаггүй, зариманъ лодырьложо, нормоёо дүүргэдэггүй байха юм.

„Улаан Далахайда“ таряа хуряалга хоёр һарын саад тээ эхилһэн болобошье, мүнөө хүрэтэр унжагайруулагдаһаар. Олон бухалнууд сомогдоогүй, сохигдоодүй һууна. Хэдэн зуун центнер таряан тогууд дээрэ сэбэрлэгдээгүй байна. Триер, сортировкошье ойро дүтэ харагданагүй, тэдэнь кузницын хажууда—заһагдаадүй хэбтэнэ.

Түрүүлэгшэ Цыбигжаб Чернинов болбол харюусалгаяа мартажархёод, оперативна хүтэлбэреэ унталгаар һолино.

Тэрэнэй саад тээ хоёр гектарай хэдэн зуун центнер овощь малтагдаадүй хүлдэбэ.

Колхозпигууд.

Колхозно зөөридэ гамгүй хандагшадые хатуугаар хэһээхэ

СОСНОВО-ОЗЕРСК, октябриин 28. **(Манай собкорроһоо).** Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз болбол таряанажал ба малажал хоёрые гол болгон эрхилдэг. Энэ жэлдэ 1030 гектарта тарилга хэжэ, га бүхэнһөө дунда жэшээгээр 12-13 центнерэй ургаса абаа.

Теэд, энэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд болбол элбэг ургаса түйлаһандаа һанаагаа амараад лэ, хуряалгын хүдэлмэринүүдые ехээр удааруулба. Тон залхай ба һулаар хүдэлмэрилжэ байһыень аймагай хүтэлбэрилхы организацинуудшье тэмдэглэһэн бэлэй. Тиибэ-яабашье, аяар 39 хоногой туршо соо хадалгаяашье дүүргэжэ шадаагүй байха юм.

Октябриин 26 да, 9000 бухал таряан сохигдоодүй, 90 га һүрилэгдөөдүй байхаһаа гадна, хорин га таряан хуряагдаадүй, саһанда хушагдашоод хэбтэнэ.

Тэрэнэй саад тээ, колхозно зөөридэ гамгүйгөөр хандаха ябадал үзэгдөө. Арба гаран мянган центнер таряан амбаар складуудта абаашагдаадүй, 7 8 тогууд дээрэ гутахын аюулда хүрэжэ байна.

Энэ болошогүй хэрэгтэ зэмэтэ нюурнууд харюусалгада хабаадуулагдаха ёһотой.

Черновица (УССР) городдохи историко-этнографическа музей. Советскэ засагай тогтохоһоо урда тэз энзэн дотор метрополитын резиденци байһан юм.

Козловай фото (ТАСС-ын фото)

Балтика—һайн үдэртэ бэлэдхэнэ

УЛААНТУГТА БАЛТИЙСКА ФЛОТ, октябриин 25. (ТАСС). Улаантугта Балтийска флодой боевой корабльнууд дээрэ ба частьнуудта Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин XXIII жэлэй ойдо бэлэдхэл үргэнөөр дэлгэрбэ. Флотецууд, командирнууд, политхүдэлмэрилэгшэд болбол артиллериин, торпедэ ба бусад буудалгануудые отличнаар үнгэргэхые түлөө мүрнисэжэ, боевой ба политическэ бэлэдхэлээрээ үндэр показательнуудые түйланад.

Морягууд болбол зунай үедэ һуралсалаараа олоһон опыдоо үргэнөөр хэрэглэн, өөһэдынгөө урда табигдаһан зорилгонуудые хүндэтэйгөөр дүүргэнэд. „Октябрьска революци“ гэжэ линкорой артиллеристнүүд һуралсалай боевой буудалгануудта түрүү һуури эзэлбэ. „Киров“ крейсер дээрэ мүрнисөөнэй түрүүшүүлэй зэргэдэ боевой ба политическэ һуралсалай отличнигууд: радист Плеханов, сигнальщик Московцев, отделениин комардирнууд Шаповалов, Кустов, Крутов, Белогорлов ба бусад ябанад.

Клубуудта, ленинскэ комнатонуудта, частьнуудай ба корабльнуудай кубриканууд соогуур Октябрьска социалистическэ революциин илалтые эмхидхэлгэдэ Ленинэй ба Сталинай үүгэнүүд тухай ба 23 жэл дотор советскэ ороной түйлалтанууд тухай докладууд, лекцинүүд ба хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ. Корабльнууд дээрэхи ба частьнуудахи уһан-сэрэгэй флодой байшангууд соо СССР-эй социалистическэ байгуулалтын амжалтануудые харууһан выставканууд шэнээр эмхидхэгдэбэ. Һайн үдэрлэлгэдэ улаанфлотецуудай уранһайханай самодеятельностиин коллектив бэлэдхэнэ.

СССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

Инженернэ сэрэгүүдэй генерал-лейтенант Д. М. Карбышевые шагнаха тухай

60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Улаан Армиин командна составые хүмүүжүүлхэ ба бэлэдхэхэ хэрэгтэ габьяануудые гаргаһанайнь түлөө генеральна штабай сэрэгэй Академиин ахалагша багша, инженернэ сэрэгүүдэй генерал-лейтенант Дмитрий Михайлович Карбышевые Улаан Тугай орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ М. КАЛИНИН.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь А. ГОРКИН

Москва, Кремль.
1940 оной, октябриин 28.

Студентнүүдые стипендидэ оруулха гуримые хазагайруулна

СССР-эй Совнаркомой дэргэдэхи дээдэ һургуулинуудай хэрэгүүдые эрхилхэ Комитет болбол московско вузуудта студентнэрые стипендидэ оруулха гурим тухай приказай дүүргэлтые шалгаба. Октябриин 26-да Московско гүрэнэй педагогическа институт болбол тогтоогдоһон гуримые бүдүүлигээр хазагайруулһан байба. Тэндэ эрхим студентнэрые стипендидэ оруулалга аргагүй удаанаар ябуулагдана. Тэрэнһээ гадна, хабарай экзаменационно сессидэ гурбанай хоёрһоонь үсөөн отлична ба дунда зэргын сэгнэлтэтэй студентнүүдтэ стипенди томилогдоһон байна. Тэрэшэлэн, дунда һургуулинуудта отличник байгаагүй, мүнөө институдай нэгэдэхи курсда һуралсажа байһан зарим студентнүүд стипендитэй болгогдоһон байна. Һайн, дунда ба хангалтагүй сэгнэлтэнүүдые абаһан студентнүүдтэ тус дисциплинэнүүдээрээ дахин экзамен барюулха ябадалнуудые гаргана.

Студентнүүдые стипендидэ оруулха тухай гаргаһан тус институдай приказ Комитедээр болюулагдаба. Дээдэ һургуулинуудай хэрэгүүдые эрхилхэ Комитедээр тогтоогдоһон шэнэ гуримтай зохилдуулан хоёр үдэрэй туршо дотор студентнэрые стипендидэ оруулхыень институдай директортэ дурадхагдаа.

Арадай искусствын бадаралтын демонстраци

СССР-эй Совнаркомой дэргэдэхи искусствын хэрэгүүдые эрхилхэ Комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Храпченкотай ТАСС-ын корреспондентын хөөрэлдөөн.

—Москвада үнгэргэгдэжэ һаяхан дүүрэһэн, бурят-монголой искусствын декада хадаа,—нүхэр Храпченко хэлэнэ,—советскэ искусствын ажабайдалда ехэ событи болобо. Декадын үдэрнүүдтэ СССР-эй Ехэ театрын, тэрэнэй филиалай сценэнүүд дээрэһээ, арадай гайхамшаг дуунууд ханхинаба. Угаа үзэсхэлэн ба гоё һайхан танецнууд гүйсэдхэгдөө. Энэ хадаа бурят-монгол арадай залуу искусствын түрүүшын ба тэрээнтэй хамта, нилээд ехэ амжалтануудай демонстраци мүн. Хүгжэмтэ драма «Баир» ба «Энхэ-Булат Баатор» оперо болбол столицын олониитэдэ урин дулаанаар угтагдажа, үндэһэндөө арадай творчествын шэмэ шэнгээһэн искусствын хүсые харуулба. Бурят-Монгол арадай эпическэ зохёолнууд, тэрэнэй хүгжэмэй фольклор болбол зүрхэ долгисуулма зүжэгүүдые зохёолгодонь композиторнуудта ба драматургнуудта баян материал боложо үгөө.

Бурят-Монголой хүгжэмтэ-драмын театр болбол творческо ехэ зорилгонуудые шиидхэжэ шадаха һайн коллективтэй байһанаа харуулаа. Тэдэнэй составтань үсөөн бэшэ үндэр бэлигтэ хүнүүд бии. Театрын эмхидхэгшэд—БМАССР-эй арадай артистнууд Цыденжапов ба Балдано, залуу солистка Петрова, Балдаков ба бусадай талантнь декадын үедэ үргэнөөр мэдэрэгдэн, һайшаагдаба. Декадын үедэ харуулагдаһан олоянзын танецнуудынь—танцевальна фольклор хадаа искусствын хүдэлмэришэдтэ ямар барагдашагүй сокровищнице нээһыень харуулба. Арадай плясканууд, танецнууд хадаа эдэ танецнуудые байгуулгада үндэһэ һууринь болоһон байна. Мүн, Бурят-Монголой хореографическа искусствын саашанхи хүгжэлтэдэхи үрэжэлтэ источнигынь болохонь лаб. Бурят-Монголой гүрэнэй филармониин коллективүүд, хамагай түрүүндэ—арадай инструментнүүдэй оркестр, нилээд амжалтануудые харуулаа, тэрэ хадаа национальна хүгжэмэй зохёолнуудһаа гадна, Гайднын зургаадахи симфониһоо андантые шадамараар гүйсэдхэһэн байна. Бурят-Монголой АССР болбол Российска Федерациин республикануудай дундаһаа түрүүлэн, өөрынгөө творчествые бүхэсоюзна трибуна дээрэ гаргаба. Энэ выступленинь, бурят-монголой арадай искусствын хүгжэлтын историдо шэнэ хуудаһа нээгээ. Бурят-Монголой театрын ба музыкын хүдэлмэрилэгшэд болбол национальна залуу кадрнуудые саашадаа ургуулан хүмүүжүүлхын тулада бүхы условинууд ба аргабайдалнууд бүрин бии гэжэ харуулаа.

Национальна искусствын декадануудые Москвада үнгэргэлгэ — алдарта традици болоо. Тэдэпэр, зарим республикын искусствын һалбаралтые демонстрацилхаһаа гадна, тэрэнэй хүгжэлтын замые хараалалгада туһална. Ерэхэ жэлэй эхеэр Москвада Таджигай искусствын декада болохонь, тэрээндэ бэлэдхэл эршэмтэйгээр ябажа байна. Мүн ерэхэ жэлдэ залуу советскэ республикануудай—Латвиин, Литвагай ба Этониин искусствые харалга болохо байна. Дурсагдаһан декадын үдэрнүүдтэ, столицын олониитэ болбол Советскэ Социалистическэ Республикануудай союзай арадуудай агууехэ бүлэдэ һаяхан ороһон арадуудаар байгуулагдаһан искусствын түрүүшын шэнэ зохёолнуудтай танилсаха байна. Ерэхэ жэлдэ Татарай искусствын декада, 1942 ондо—Башкирай искусствын декада болохо юм. Эдэ бүхы декаданууд, тэрэшэлэн боложо үнгэрһэн 9 декаданууд болбол коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро, нүх. Сталинай хүтэлбэри доро агууехэ социалистическэ культурые зохёон байгуулагша, СССР-эй арадуудай жабхаланта һайхан творчествын бадаралтые демонстрировална. (ТАСС).

Минии зам

Би Селенгын аймагай, Оронгын сомондо түрөө һэм. 11 наһатайдаа эсэгэмни нүгшэһэн юм. Һургууляа орхижо, гэртэхи ажалаа хэжэ, эхэдээ туһалха ушартай болоо бэлэйб.

Иигэжэл минии ажалша байдал эхилээ һэн. Би уранзохёолшо болохоб гэжэ һанаха байгаалби. Уранһайханай кружогуудта зүжэгүүдэй багахан рольнуудые гүйсэдхэдэг байгааб. Нютагтаа комсомольско хүдэлмэришэн байһан юм. Тэрэ үедэ, Москвагай кинорежиссер Всеволод Пудовкин Бурят-Монголдо ерээ бэлэй. „Чингис-хаанай уг“ гэжэ фильм бүүлгалга хадаа кино тухай угаа ехэ һонирхол намда үүсхээ һэн. Тэрээнһээ хойшо кино тухай ходо бododог ба кино-актер болохые хүсэдэг болоһон байгааб.

Хайшан гээд хүсэлөө хүсэлдүүлхэеэ өөрөө мэдэдэггүй байгааб. Манай сомондо ошоһон киномеханигуудай нэгэнь намайе өөрынгөө хүдэлмэридэ һургаба. Тиигээд киномеханик болоһон ба нэгэндоро хүдөөгэй һургуулида түрэлхи хэлэ заадаг, драматическа кружок хүтэлбэрилдэг бэлэйб.

1929 ондо театральна студида һурахаяа Улан-Удэ ерэжэ, гурбан жэлэй торшо соо театральна культурые шудалхын тулада оролдоһон байнаб. Островский, Чехов, Шекспир — эдэ драматургнуудай зохёолнуудые уншажа, эдээнһээ һурааб. Нэгэ акттай зүжэгүүдые бэшэдэг болоо һэм. „Прорыв“ гэжэ минии түрүүшын зүжэгөөр манай бурят-монголой национальна театр нээгдэһэн байна. Театрта актероор шье, режиссероор шье хүдэлмэрилдэг ба мүн баһа бэшэдэг байгааб. Иигэжэ лэ „Олоной нэгэн“, „Хоёр ханинууд“ гэжэ зүжэгүүдые бэшээ һэм.

1937 ондо „Энхэ-Булат-Баатор“ трагедиие бэшэжэ эхилээд, 1938 ондо дүүргэһэн ба жэл үнгэрһэн хойно хүгжэмэй драма болгон найруулһан байнаб. Москвада үнгэргэгдэхэ бурят-монголой искусствын декадада бэлэдхэлтэй дашарамдуулан энэ материалаараа оперын либретто бэшэхые намда дурадхаһан байгаа.

Мүн тэрэшэлэн, драматург Эдельтэй хамта, „Эржэн“ зүжэг зохёоһон ба тэрэмнай конкурс дээрэ һайшаагдан, декадын репертуарта оруулагдаа.

„Энхэ-Булат-Бааторые“ зохёолгодо гурбан жэл хүдэлмэрилөөб. Түрүүшээр өөрынгөө ажалай амжалтада этигээгүйб. Гэбэшье, байн байн арадай легендэнүүдые ба тэдэнэй герой Шоно-Бааторай образуудтай танилсажа, арадай урдын творческо замыень, тэрэшэлэн даралагшадта эсэргүүсэһэн арадай хэдэн үеын тэмсэлые харуулхаһаа эрхим юумэ үгы гэжэ ойлгооб. Би хадаа бурят-монгол арадай гансахан үлигэрэй баатарнуудые бэшэ, харин манай дунда байгаа бодото баатарнуудые харуулхаяа хүсэдэг байгааб. Гражданска дайнай геройнууд Балтахинов ба Ранжуров, Советскэ Союзай герой Гармаевые хараадаа абанаб.

Бурят-Монголой эпическэ хэлэн айхабтар баян, энэ—барандаа шахуу баян шүлэгүүд болоно. Энээниие дамжуулха арга нэмда олдоо. Эпическэ хэлэн гээд лэ хэрэглэгдэжэ болохогүй байгаа. Эдэниие шэлэхэ ба тааруулха ушартай болоһон байна. Оперын либреттодо Солбон-Бааторай, хаанай ариин, Арюун Гоохоной ариин баллада тэрэ хэбээрээ — һэлгэгдэнгүйгөөр ороһон ба бусадынь шэнээр бэшэгдэбэ.

Мүнөө би юун дээрэ хүдэлмэрилжэ байнабиб гэхэдэ, хаануудта-феодалнуудта бурят-монгол арадай эсэргүүсэһэн тэмсэлые XV зуун жэлэй легендын материалнууд дээрэ харуулха „Героическа нүүлгэ“ гэжэ драма болоно.

Мүн, балетдэ либретто бэшэхэ ба гражданска дайнай герой Павел Балтахиновта зорюулагдаһан зүжэг зохёохо байнаб.

Дурсагдаһан хоёр зохёолнуудаа М. В. Эдельтэй хамта бэшэжэ байнаб.

Намжил Балдано.

Баянай Сомсоведэй VI Сесси

Һаяхан, Зэдын аймагай, Баянай сельСоведэй зургаадахи Сесси боложо, хүдөө ажахын шухала асуудалнуудые хэлсэбэ. Сессидэ депутадуудһаа гадна, активиствууд, стахановецууд ба ударнигууд олоороо хабаадалсаа.

Таряа сохилго, пар хахалалга, уялгата тушаалгануудые дүүргэлгэ тушаа зүбшөөд, депутадууд болбол эдэ хүдэлмэринүүдэй хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байһые тэмдэглэбэ. Баянай сельсовет аймаг дотороо гээгдэнги сомонуудай нэгэндэ тоологдоно. Тус сомоной ажалшадай депутадуудай Совет болбол ажахын шухала кампанинуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ анхаралаа багаар табина. Оперативна хүтэлбэреэр хангахын оровдо, хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдынь ехэнхидээ канцеляртаа һуугаад үнгэрдэг байһан байна.

Энээнэйнь результадта, намарай пар хахалалгын план сомон доторнь оройдоо 70 гаран процент болоһон ба таряа сохилгоёо 50 процент дүүргээ. Эдэ тоонууд халаа эмхигүй ба хангалтагүй хүдэлмэриинь гэршэлнэ.

Колхознигуудай дунда агитационно-массова хүдэлмэри тон һулаар ябуулагдана. Илангаяа, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой членүүдэй ажалай дисциплинэнь аргагүй һула. Халуун хүдэлмэриин үедэ, үглөөнэй 8-9 час болотор ажалдаа гарадаггүй ба үдэшэнь наратай байхада хүдэлмэриһөөн ородог. Полеводческо бригадирнуудынь бригаданuудайгаа хүдэлмэришэдые толгойлжо шадаадүй байха юм. Эдэ мэтын дутуу дундануудые Сесси тэмдэглэһэн болобошье, зэмэтэ нюурнуудтань эрид шангаар заагаагүй, баһа лэ „барагнаабзэ“ гээд үнгэрһэн байна.

Сомонойнь колхозуудта зоотехническэ барилгануудай хүдэлмэри муугаар ябуулагдана.

Иволгын аймагай «Осоавиахим» колхозой колхознигуудай урлалда харюу болгон, стахановска декадник эмхидхэхэ гэжэ тогтооһон аад, тэрэнээ үшөө эхилээдүй.

Сомоной Соведэй гүйсэдхэхэ комитет болбол Сессиин шиидхэбэриие гүйсэд бэелүүлхын түлөө большевистскээр тэмсэхэ уялгатай.

Ц. Дамбиев

1941 оной хүдөөажахын бүхэсоюзна выставкэдэ эрхимээр бэлэдхэе!

Түрүү опыдые дэлгэрүүлгэ—амжалтануудай түлхюур мүн

Хүдөөажахын бүхэсоюзна выставкэ болбол социалистическэ газартаряалангай түрүүшүүлэй суута опыдуудые дэлгэрүүлэгшэ зэбсэг болоно гэжэ нүхэр В. М. Молотов ВКП(б)-гэй XVIII с'езд дээрэ хэлээ һэн.

Хүдөөажахын выставкэдэ хабаадаха хүндэтэ эрхэ олохын түлөө социалистическэ соревновани болбол түрүүшүүлэй зэргэдэ хэдэн мянган колхознигууд, МТС ба совхозуудай хүдэлмэришэд ба служащинарые, хүдөө ажахын специалистнарые дэбжүүлээ. Шэнэнүүд амжалтануудай түлөө тэмсэжэ, 1485 түрүүшүүл ба ажахынууд 1940 оной выставкэдэ манай республикаһаа хабаадаа. Түрүү опыдой һургуулида хабаадагшад хадаа хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ шухала олон опыдуудые асарһан байна.

Үнгэрэгшэ хоёр жэлэй выставкые манай республикын 1717 хүнүүд хараба. Эдэнэр тэндэһээ бусажа ерээд, эрхимэй эрхим опыдые ажалша массын дунда тараажа, бүтөөсэ, амжалтануудаа үсхэхын түлөө бүри хүсэтэйгөөр тэмсэнэ, бултадаа һайнаар хүдэлмэрилгые эмхидхэгшэнэр болоно. Жэшээлхэдэ, Бичурын аймагай, Рагозиной нэрэмжэтэ колхозой һаалиша нүхэр Марфа Куприянова Куренкова Москваһаа бусажа ябахадаа, «Б.-М. Үнэн» газетын корреспондентдэ иигэжэ хэлээ һэн:

—Выставкэ гээшэмнай гайхалтай газар байна даа. Тэндэ угаа олон юумэ харааб, ойлгооб. Урдань 50 гаран наһатай таряашан хүгшэн, оронойгоо столица ошобо, удхата ехэ хэрэгтэ хабаадалсаба гээ һаа, оронойгоо түрүүшүүлэй опыдтой танилсаба гээ һаа хэн этигэхэ байгааб. Мүнөө лэ, сталинска эпоходо лэ бидэ бүгэдэ зол жаргалтай ажаһуунабди, хүхюутэйгээр хүдэлмэрилнэбди.

—Минии харууһалжа байһан 18 үнеэд тобир тарганууд, зургаа һара болоодүй тугалнуудайм амидын шэгнүүр сутка бүридэ 900 граммаар нэмэдэг юм. Гэбэшье, сэхынь хэлэхэдэ, би һайншаг лэ показательтайб гэжэ һанажа, выставкэдэ ошоо һэм. Теэд, тэндэмнай жэлдээ үнеэн бүриһөө оломянган литр һү һаадаг, килограммһаа үлүүтэй нэмэлтэ үгэдэг тугалнуудые үдхэдэг һаалишад байба. Эдэнэй ажалайнь опыдые яаралгүйгөөр, гүнзэгыгөөр шудалааб. Оронoй эрхим һаалишадые хүсэжэ, үнеэн бүхэнһөө доодо захань 3000 литр һү һааха, тугалнуудайгаа амидын шэгнүүрэй сутка бүриин нэмэлтые нэгэ килограммһаа үлүүтэй болгохо—минии мүнөөдэрэй зорилго иимэ. Энээниие бэелүүлжэ шадагдаха. Гансал оролдохо, һайнаар ажаллаха, зоотехническэ заабаринуудые наряар сахиха хэрэгтэй. Би гэртээ харимсаараа, хараһан үзэһэнөө өөрынгөө нүхэд—һаалишадта дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэхэб.

Мүн тэрэшэлэн Селенгын МТС-эй ахалагша механик, выставкэдэ хабаадагша нүх. Зана Цыренович Эрдынеев болбол хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдые хүнгэдхэхэ олон зүйлнүүдые зохёон байгуулһан тухайгаа выставкэ дээрэ ба эндээ ерээдшье—ахалагша механигуудай республиканска зүблөөн дээрэ—хэлэжэ үгэһэн байна. Зана Цыренович хадаа газогенераторна тракторнуудта түлишэ бэлэдхэхэ зэбсэг зохёогоо. Эдэнь мүнөө гансахан Селенгэдэ бэшэ, харин республикын олонхи МТС-үүдтэ хэрэглэгдэнэ. Гадна, энэ залуу изобретатель болбол үрһэнэй таряа хороор угааха машина, үбһэхуряалгын комбайн зохёон байгуулба.

Зоотехническэ барилгын түргэн методые үүсхэгшэ, эрхим специалист нүхэр Березин өөрынгөө опыдые бүхы Союз дотор тараана. Яков Иванович болбол томо ехэ байрануудые тон түргөөр—10-20 часай торшо соо хайшан гэжэ барюулдаг тухайгаа нютагай ба центральна газетэнүүдэй хуудаһанууд дээрэ тодорхойгоор хэлэнэ, Селенгын, Иволгын ба бусад аймагуудай колхозуудта ябажа опыдоо хубаалдана, тэндэхидэй хүдэлмэридэнь туһална.

1939 ба 1940 онуудай выставкэдэ хабаадагша, «Красный Пахарь» (Тунхэн) колхозой түрүүлэгшэ, орденто нүх. Байбородин болбол өөрынгөө опыт, методые залуу түрүүлэгшэнэртэ заажа үгэнэ. мүнөө тусхай лекци бэлдэжэ байна.

Выставкэдэ ошожо, баян опыдтой танилсажа ерээд, социалистическэ газартаряалангай эрхим агитаторнууд болоһон хүнүүд олон. Гэхэтэй хамта, хүтэлбэрилхы организацинууд, АЗО-гэй хүтэлбэрилэгшэд болбол выставкын опыт дэлгэрүүлхэ хэрэгые большевистскээр хүтэлбэрилнэгүй. Түрүүшүүлэй эхилэлгэ зарим аймагуудта дэмжэгдэнэгүй. Выставкын түрүү опыдые бүхы колхознигуудай шадабари болголго—нютагуудахи бүхы организацинуудай арюун уялга мүн.

1940 оной дүүрэхэнь дүтэлжэ байна. Гэбэшье, ажахын планууд зарим колхоздо, совхоздо, МТС-тэ гүйсэдхэгдөөгүй байһаар. Таряа сохилго, гүрэндэ тушаалга олонхи аймагуудта удааруулагдана. Зоотехническэ барилганууд үшөө дүүргэгдээдүй. Үрэһэнэй ба страховой фонднууд хаа-хаанагүй хүсэд хаагдаадүй байна. Колхозно таряашад болбол ерэхэ жэлэй выставкэдэ жэшээтэ һайнаар бэлэдхэжэ, 1940 ониие амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ хамаг хүсэеэ хандуулха ёһотой. 1941 оной выставкэдэ кандидадаар баталхадаа, 1938-39-40 онуудай хүдэлмэриин результадууд хараада абтаха байна. Ушар иимэһээ, выставкын нээгдэлгые эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтаха, парти ба правительстваар табигдаһан зорилгонуудые хүндэтэйгөөр бэелүүлхэ зорилго колхозник, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй урда табигдана.

Выставкэдэ хабаадагша болбол социалистическэ газартаряалангай илалтануудай дүлэтэ агитатор болохо, улам бүтөөсэтэйгөөр ажаллаха, бусадта жэшээ харуулха, амжалтада уряалха уялгатай.

Аймагуудай партийна ба советскэ организацинууд болбол выставкын опыт тараалгые толгойлхо, тэрэнэй үндэһэн дээрэ колхоз, бригада, звено бүхэнэй хүдэлмэриие үргэхэ ёһотой.

Советскэ Союз дотор

Узбекиотанда кишлагуудые болбосон болголго

ТАШКЕНТ. Ферганын губи талада болбосон шэнэ поселогууд тогтоогдожо байна. 10000 шахуу элдэб гэр байшангууд—байранууд, культурно-бытовой учрежденинүүд баригдана.

Орджоникидзевскэ районой, „Кзыл брляшу“ артелиин шэнэ буусада 117 гэрнүүд, һургуулинууд, магазинууд ба чайханууд бэлэн болонхой. XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой электростанциин барилга түгэсхэгдөө. Ехэ клуб, библиотекын байшан, гараж—иимэ баригданууд Кагановичын нэрэмжэтэ колхоздо бодхоогдоо.

Папска районой, „Янчи-Чарва“ колхозой 76 бүлэ айлнууд шабараар табиһан урсаьуудһаа һаруул уужам байшангуудта нүүбэд.

Худөөдэхи водохранилище

САЛЬСК (Ростовско область). Область дотороо үгээн томохон, 23 миллион кубометр багтаасатай колхоз хоорондын Сальска водохранилищын барилга октябриин 28-да дүүрэбэ. Тэрэнэй площадинь—750 гектар. Колхознигууд болбол Сальск городһоо 12 километртэ 72000 кубометр газар малтажа, хүсэгэ плотиные 27 хоногой торшо соо бодхообо.

„Буй“ пароходой командын шэн зориг

ЛЕНИНГРАД. Ладожско нуур дээрэ һалхин шуурган хүүежэ байгаа. Тэрэ хадаа Свириһээ Шлиссельбург тээшэ ошохо зуура «Буй» пароходой шэрэжэ ябаһан һалнуудые хаман хумэрюулхын аюулда хүргөө. Судна дээрэ түлишын запас дууһаба. „Буй“ пароходые нүүрһөөр хангажа ябаһан, „Воевой“ пароход болбол гүйхэн газарта һуушаба.

„Буй“ пароходой капитанай нэгэдэхи туһалагша комсомолец Пужев болбол шуурган һалхинай үедэ түлишые зөөжэ эхилһэн юм. Тэрэ хадаа хэдыхэн часай торшо соо матросууд Михайлов, Сударев, Стрельников, кочегар Антишин гэгшэдтэй хамта баахан шлюпкэ дээрэ нүүрһэ зөөбэ. «Буй» дээрэ хамта 6 тонно нүүрһэн асарагдаа.

Уданшьегүй буксирай топконууд дахяад восоьо. Пароход ба модоной һалнууд Шлиссельбургдээ аюулда тодонгүйгөөр хүрэһэн байна.

Эмнэлгын хооллолгодо 4,5 миллион түхэриг

СТАЛИНО. Хэдэн арбаад горнягууд болбол Челюскинецүүдэй нэрэмжэтэ №1 столовоһоо үдэртөө 3 дахин эмнэлгын хооллолго абана.

Диэтическэ отделенинүүд бүхы столовуудта шахуу бии. Энэ жэлдэ Донбассай шулуунүүрһэнэй промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюз болбол шахтернуудай эмнэлгын хооллолгодо 4,5 миллион түхэриг гаргашалхань.

Заводой эрхим мастерай нэрэзэргын түлөө соревновани

МОСКВА. Калининай нэрэмжэтэ, Ленинэй орденто гүрэнэй заводто эрхим мастерай нэрэзэргын түлөө соревновани дэлгэрбэ. Һара бүридэ 5 шагналнууд тогтоогдоо. Нэгэдэхи шагналынь—3000 түхэригэй, хоёрдохи хоёрынь—нэжээд бүриин 1500 түхэригэй ба гурбадахи хоёр шагналынь—нэжээд бүриин 1000 түхэригэй. Мастернууд болбол соревнованиин условиин ёһоор, үйлэдбэриингөө үдэр бүриин даабариин үлүүбшэлэн дүүргэгдэлгые, голодһогүйгөөр ажалалгые ба технологическа процессэй наряар бэелүүлэгдэлгые хангаха уялгатай. Шагналые олгоходоо, хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалайнь бүтөөсэ, забсаг, станогто, инструментдэ хандалга ба бусад хараада абтаха байна. Соревновани болбол мастернуудай хүдэлмэриие нилээдгүй һайжаруулба.

Хүдөө нютагуудта түлбэритэ лекцинүүд

ИВАНОВО. ВКП(б)-гэй Владимирска райком болбол хүдөө нютагуудта түлбэритэ лекцинүүдые регулярнаар үнгэргэнэ. Энэ хадаа колхознигуудта ехээр һонирхогдоно, олон хүнүүдые хабаадуулна. Хэдэн нютагуудта уншагдаһан, уласхоорондын байдал ба СССР-эй гадаалын политика тухай лекциие 1650 хүнүүд шагнаба. Райком болбол шагнагшадай эрилтые хангажа, наука ба техникын асуудалнуудаар популярна докладуудые эмхидхэнэ.

Мүн тэрэшэлэн партиин бусадшье районно комитедүүд хүдөө нютагуудта түлэбэритэ лекцинүүдые үнгэргэдэг болоо. (ТАСС).

Агитаторнуудта туһаламжа

В. И. ЛЕНИН—ОНТЯБРЬСКА РЕВОЛЮЦИИН ҮЕДЭХИ ЗЭБСЭГТЭ ВОССТАНИ ТУХАЙДА

(Түгэсхэл. Эхиинь үсэгэлдэрэй номерто харагты)

★

ХОДАКОВ—
ВКП(б)-гэй Обкомой штатна бэшэ лектор

★ ★

Восстани хадаа искусство гээшэ, тэрээндэ—искусствода шэнгеэр хандаха хэрэгтэй, восстаниие амжалтатайгаар үнгэргэлгэдэ туһалдаг, моментын условинуудые ба оршомбайдалые ойлгожо шадаха хэрэгтэй ба харин нюур дээрэ эдэ условинуудай байһан туладань, моментые алдангүй, зоримгойгоор ба эрид хатуугаар ябуулга хэхэ шухала—тус асуудалда Ленинэй һургаал иимэ байна.

Партиин ЦК-да бэшэжэ эльгээһэн Ленинэй статьянуудые сентябриин 15-да ЦК-гэй заседани дээрэ зүбшэн хэлсэжэ байха үедэ, предатель Каменев болбол зэбсэгтэ восстани тухай Ленинэй планда эсэргүүсэн выступалһан аад, нүхэр Сталинһаа эрид хатуу харюу абаһан юм.

Парти ба хүдэлмэришэн ангиие зэбсэгтэ восстанида элсүүлжэ, илалта туйлаха найдабариие тэдэнэртэ бэхижүүлжэ, Владимир Ильич болбол подполиһоо гараад Петроград—восстаниин центртэ ошожо хүтэлбэрилхые бүхы хүсөөрөө оролдодог байгаа. Аюултай байбашье һаань, Ленин хадаа октябриин эхеэр Петроград ерэжэ, Выборгскэ талын хүдэлмэришэнэй нюуса байрада ороод, тэндээ, зэбсэгтэ восстаниин эхилтэр—октябриин 24 хүрэтэр байһан юм. Владимир Ильич болбол зэбсэгтэ восстаниин бэлэдхэлгые эндэһээ хүтэлбэрилөө һэн.

Зэбсэгтэ восстанида дары уряалһан Ленин ба Сталинай уряалдань, предательнууд—штрейхбрехернүүд: Троцкий, Каменев, Зиновьев гэгшэд эсэргүү байһан юм. Троцкий хадаа Соведүүдэй Бүхэроссийска II с'ездын нээгдэтэр, восстани тухай асуудалые шиидхэнгүй орхихо гэһэн эрилтэ хэжэ, өөрынгөө предательска позициие далдалһан байна, энэнь пролетарска революциие таһалдалда хүргэхэ байгаа.

Владимир Ильич болбол засагые Соведүүдэй II с'ездын юрын тогтоолоор бэшэ, харин зэбсэгтэ тэмсэлэй замаар абажа шадагдаха гэжэ тоолодог һэн. Асуудал хадаа Соведүүдэй II с'ездын нээгдэхын урда тээ зэбсэгтэ восстаняар шиидхэгдэһэн байха ёһотой, ушарынь, тэрэ үдэр тухайда предательнуудаар мэдээсэгдэһэн контрреволюци хадаа ехэ хүсэтэйгөөр бэлэдхэхэ байна. «Соведүүдэй с'ездые «хүлеэлгэ» хадаа **хүсэд идиотизм** гү, али **хүсэд изменэ»** мүн гэжэ Ленин бэшээ һэн. (Ленин, том XXI, нюур 240).

1917 оной октябриин 10-да ЦК-гэй заседани дээрэ хэһэн доклад соогоо, Владимир Ильич болбол зэбсэгтэ восстаниие практическа бэлэдхэхэ зорилго табиһан байна. Ленинэй доклад тушаа резолюци ЦК-гэй членүүдээр баталагдан абтаһан байгаа. Предательнууд Каменев ба Зиновьев гэгшэд резолюцида эсэргүү голосовалһан юм. Ленинэй дурадхалаар абтаһан тус резолюци соо хэлэгдэһэниинь: «Зэбсэгтэ восстани зайлашагүй ба сагынь болоо гэжэ мэдэрээд, ЦК болбол энээниие хүтэлбэри болгохо ба... бүхы практическа асуудалнуудые энэ ёһоор хэлсэхэ, шиидхэхыень партиин бүхы организацинуудта дурадхаа». (Ленин, том XXI, нюур 330).

Октябриин 16-да партийна комитедүүдэй, сэрэгэй организациин, Петроградай Соведэй большевигүүдэй фракциин, профсоюзууд ба фабзавкомуудай түлөөлэгшэнэрэй хабаадалсалгатайгаар, ЦК-гэй үргэн заседани болоһон юм. Энэ заседани дээрэ Владимир Ильич хадаа зэбсэгтэ восстаниие дары бэлэдхэхэ шухала гэжэ дахин зааһан байна. Предательнууд Каменев ба Зиновьев гэгшэд эндэшье зэбсэгтэ восстанида эсэргүүсэн үгэ хэлэһэн аад, Ленин-Сталинһаа эрид шанга харюу абаа һэн. Эндэ абтаһан резолюци соонь, зэбсэгтэ восстани дары бэлэдхэхэ тухай тогтоол дахин баталагдаһан байна. Гадна, тус заседани дээрэ, восстаниие хүтэлбэрилхэ **партийна центр** нүхэр Сталин түрүүтэйгээр һунгагдаһан байгаа.

Октябриин 18-да Каменев ба Зиновьев гэгшэд хадаа большевигүүдээр бэлэдхэгдэжэ байһан зэбсэгтэ восстаниин противнигуудабди гэһэн мэдүүлгые «Новая жизнь» гэжэ меньшевистскэ газетэдэ хэблэһэн байнад. Тэдэнэр болбол энэ мэдүүлгээрээ восстани тухай ЦК-эй тогтоолые революциин дайсадта предательскаар үгэһэн юм. Энэ хадаа зутар муухай изменэ байгаа. Зүгөөр, эдэ зутар предательнууд хадаа зэбсэгтэ восстаниин, пролетарска революциин илалтын хэрэгые таһалдуулжа шадаагүй һэн.

Парти болбол Ленин-Сталинай хүтэлбэреэр зэбсэгтэ восстаниие бэлэдхэжэ байгаа. Владимир Ильич хадаа ЦК-гэй членүүдтэ зорюулһан бэшэг соогоо, ноябриин 24-дэ бэшэһэниинь: «ямаршье ушарта, яабашье һаа, засагые Керенскиин ба тэрэнэй компаниин гарта 25 болотор байлгажа болохогүй; мүнөө үдэшэ гү, али һүни хэрэгые заабол шиидхэхэ хэрэгтэй». (Ленин, том XXI, нюур 362).

Октябриин 24-нэй үдэшэлэн Владимир Ильич хадаа, дайсадай гарта ороһоо айнгүйгөөр, Смольный ерэһэн байна. Эндэ Ленин болбол зэбсэгтэ восстаниин планиие нүхэр Сталинтай хамта эсэслэн баталһан юм. Октябриин 24-дэ восстанинь амжалтатайгаар үнгэрөө һэн. Октябриин 25-най үглөөгүүр гол центрнүүд ба стратегическэ пунктнуудынь революциин штабай гарта ороод байгаа. Октябриин 25-да Үбэлэй ордоние абажа, саг зуурын буржуазна правительствын членүүдые арестовалалгаар восстани дүүрэһэн байна.

Ленин-Сталинай партиин гениальна хүтэлбэреэр, илалта түгэс зэбсэгтэ восстаниин үндэһэ һуури дээрэ Агуу ехэ Социалистическэ революци илажа пролетариадай диктатурые тогтооһон байна.

1917 оной октябриин 25-да, Смольный соо болоһон Соведүүдэй Бүхэроссийска с'езд хадаа Агууехэ Октябрьска пролетарска революциин туйлалтануудые баталжа, революционно шэнэ правительствые—Арадай Комиссарнарай Соведые агууехэ Ленин түрүүтэйгээр һунгаа һэн.

Карюусалгата редактор
Р. БИМБАЕВ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Каландарашвили, 19. Телефоны: отв. редактора—3-23; секретариата—3-44; отделов партийной жизни, агитации и пропаганды—7-55 (2 зв.); экономического отдела—7-55; отдела писем—5-07; дежурного по редакции—5-07.

Н-4197

Типография НКМП БМАССР.